

REGERINGENS

skattestop og skattelettelsespolitik

Af Henrik Herløv Lund

Straks ved sin tiltrædelse i 2001 annoncerede VK-regeringen, at skatteområdet ville blive et fokusområde. Dels blev der iværksat et skattestop, der indebar: ”.. at regeringen ikke vil hæve nogen skat eller afgift, (herunder at) der indføres stop for stigningen i ejendomsværdiskatter. Loftet udgøres af det beløb, som boligejeren betaler i ejendomsværdiskat for året 2002”¹⁾.

Videre var det ”.. regeringens mål at sænke beskatningen i det danske samfund... Regeringen vil derfor tilrettelægge en økonomisk politik, der skal skabe det fornødne råderum til at lette skatten.”²⁾

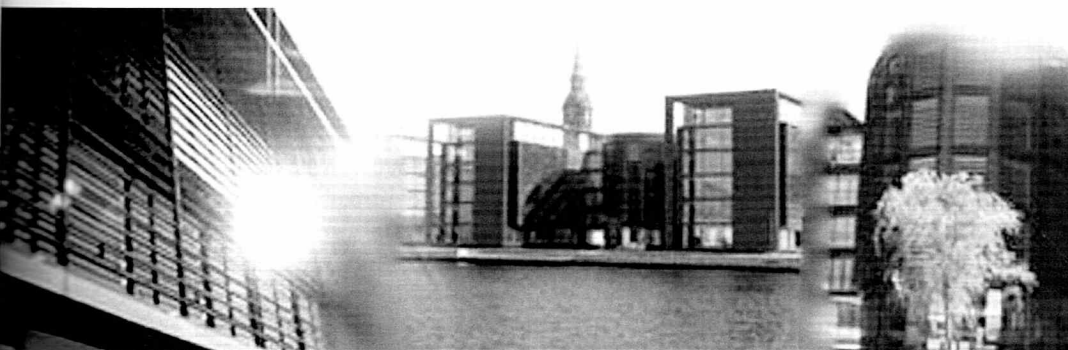
Nu kan man sige, at skattesystemet altid påkalder sig regeringers opmærksomhed, og der har da også været gennemført mange skattereformer/skatteomlægninger i de seneste årtier, herunder:

- 1987: Skattereform hvor bl.a. indkomstskattegrundlaget opdeles i personlig indkomst, kapitalindkomst og hvor omfanget og værdien af ligningsmæssige fradrag begrænsedes, men hvor skattesatserne på mellemste og højeste trin sænkedes.
- 1994: Ny kurs skattereformen, hvor der bl.a. indførtes en bruttoskat på 8% af arbejdsindkomster og hvor skattesatserne lempedes på alle trin.
- 1999: Pinsepakken, hvor bl.a. fradragsretten for renteudgifter og ligningsmæssige fradrag begrænsedes til de ikke-statslige, proportionale skatter samt hvor lejeværdibeskatningen erstattedes med en kommunal ejendomsværdibeskatning³⁾.

Skatteomlægning har altså fulgt på skatteomlægning. Og også de socialdemokratiske-radikale Nyrup-regeringer har – som fremgået ovenfor – lettet skatterne.

Det kan altså ikke overraske, at også VK-regeringen havde noget af den slags i posen. Men alligevel er der det særlige ved VK-regeringens skattepolitik, at den ikke har interesseret sig så meget for indretningen af og strukturen i skattesystemet, men i den grad har fokuseret på slet og ret beskatningsniveauet:

– konsekvenser og perspektiver?

Hvorfor har VK-regeringen fokuseret så meget på skatteområdet?

- 2004: "Lavere skat på arbejde pakken" med indførelse af et beskæftigelsesfradrag på 2½% af arbejdsindkomster og forøgelse af progressionsgrænsen for mellemindkomster.
- 2004: "Forårspakken" hvor ændringerne i ovenstående gennemførtes allerede i 2004 og det særlige pensionsbidrag suspenderedes i 2004 og 2005.⁴⁾

Den primære fokusering på skatteniveauet frem for fx. på skattesystemets struktur og beskatningen af de forskellige indkomsttyper er altså karakteristisk for den nuværende regering. Men hvad er så egentlig effekterne af denne politik for skattestop og skattelettelsespolitik og hvad er perspektiverne for og motiverne bag den?

SKATTESTOP OG SKATTELETTelser – POLITISK OG SAMFUNDSØKONOMISK SUCCES FOR REGERINGEN?

Umiddelbart kan VK-regeringen på nogle punkter notere sig nogle succeser med sit skattestop og skattelettelsespolitik. Undersøgelse efter undersøgelse af den danske befolknings grundlæggende holdninger har jo ellers vist, at befolkningen ikke er så udpræget interesseret i skattenedsættelser, men mere i at have et højt offentligt serviceniveau⁵⁾. Og at befolkningen i den forbindelse er indstillet på at betale de skatter, som det koster.

Alligevel kan det vel ikke bestrides, at skattestoppet har opnået vælgermæssig popularitet. En sådan popularitet, at det førende parti i oppositionen – Socialdemokratiet – nok har meget berettiget kritik af Regeringens laden stå til overfor behovet for mere indgribende reformer af skattesystemet, men alligevel ikke tør andet end at "tage skattestoppet til efterretning"⁶⁾. Der ligger et åbenlyst paradoks i, at vælgerne på den ene side egentlig helst vil have høj offentlig service og alligevel støtter en politik, der gennem skattestop og skattelettelser indskrænker det økonomiske grundlag for de offentlige ydelser. Herom længere fremme.

Et andet område, hvor regeringen kan siges at have opnået en succes med skattestop og navnlig med skattelettelser, er samfundsøkonomien, idet den pengeudpumpning til forbrug der er sket især i 2004 og frem, må vurderes som en af drivkræfterne bag det hjemlige ”opsving”⁷⁾, uanset de dårligere konjunkturer på en række danske eksportmarkeder i EU, navnlig Tyskland. Også en række andre faktorer spiller dog ind, navnlig den meget lave rente og prisstigningerne på ejerboligmarkedet og de dermed forbedrede låntagningsmuligheder. Kan det ikke bestrides, at den herigennem foretagne efterspørgselsstimulering har givet samfundsøkonomien og beskæftigelsen et skub fremad, så kan det diskuteres, om dette kunne være opnået på andre og for samfundet mere hensigtsmæssige måder? Men også herom længere fremme.

SKATTESTOPPET OG SKATTELETTelserNE OG DE OFFENTLIGE FINANSER

En umiddelbar effekt af skattestop og skattelettelser har som anført været, at herigennem begrænses de offentlige indtægter i form af skatteprovenu. Det er en effekt, som over årene har stigende betydning, idet der årligt tabes omkring 1½-2 mia. kr. i provenu på skattestoppet alene – et provenutab der naturligvis er stigende (akkumuleres) over årene:

Tabel 1: Provenutab som følge af skattepolitikken, mia. kr. (2004 priser)

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2015
1. Skattestop	1,7	3,8	5,2	6,4	7,5	8,6	9,5	10,4	11,2	17,8
2. Indkomstskattelettelser			9,9	9,9	9,9	9,9	9,9	9,9	9,9	9,9
3. Øvrige lettelser	0,8	3,0	4,1	4,0	3,9	3,7	3,7	3,7	3,7	3,7 ⁸⁾
4. I ALT	2,5	6,8	19,2	20,3	21,3	22,2	23,2	24,0	24,8	31,5
5. Heraf samlet provenutab som følge af skattestop og skattelettelser	1,7	3,8	17,1	16,2	17,4	18,5	19,4	20,3	21,2	21,2
6. Samlet provenutab som følge af skattestop og skattelettelser i % af BNP	0,1	0,3	1,0	1,1	1,2	1,3	1,3	1,4	1,5	2,6

Kilde: AER⁹⁾ og DØR¹⁰⁾

Skattestop og skattelettelser sluger altså et over årene betydeligt og stigende provenu ud af statens indtægter. Som det fremgår, er det skattestoppet, der med den førte skattepolitik til dato, vil æde en større og større del som årene går. Og heraf skyldes igen en meget stor del det såkaldte loft over ejendomsværdibeskatningen, jf. tabel 2.

Som det ses, spises en stigende del af den normale vækst i de offentlige udgifter op af regeringens samlede skattestop og skattelettelsespolitik. Hvad angår størrelsesordenen heraf kan den måske illustreres ved at se på, hvor stor en del skattestop og skattelettelser beslaglægger af det økonomiske råderum, som regeringen har fastlagt for væksten i de offentlige udgifter de kommende år.

Som bekendt har regeringen her lagt den såkaldte 2010-plan til grund for væksten i de offentlige udgifter. Det betyder, at de offentlige udgifter skal holde sig

Tabel 2: Provenutab som følge af skattestopet totalt og særskilt for ejendomsværdibeskatningen.
(mia. kr. – 2004 priser)

	2002	2004	2006	2008	2010
1. Samlet skattestop	1,7	5,2	7,5	9,5	11,2
2. Loftet over ejendomsværdibeskatningen	0,4	2,7	3,9	4,6	5,3
2 i % af 1	24	52	52	48	47

Kilde: AER ¹¹⁾

indenfor en meget stram ramme med en maksimal stigning på ½ procent hvert år, hvoraf tilmed en meget stor del på forhånd er afsat til opfyldelse af regeringens valgløfter.¹²⁾ Den samlede mulige stigning i de offentlige udgifter fra 2005 til og med 2010 er ifølge planen 30 mia. kr. Denne stigning er en meget lav stigning sammenlignet med de tre foregående 5-års perioders på samme måde akkumulerede stigning i det offentlige forbrug. I gennemsnit er det offentlige forbrug her indenfor en 5-årig periode steget med omkring 105 mia. kr. Hvor bruges pengene så? Ja, det giver netop skattestop og skattelettelser svaret på, for det er det som de resterende 75 mia. kr. går til.

Tabel 3: Akkumuleret udvikling i offentligt forbrug og skattelettelser 2005 – 2010.

	Mia. 2005 – kr.
1. Regeringens valgløfter	24
2. Andet offentligt forbrug	6
3. Skattestop	22,5
4. Skattelettelser	52,5
5. I ALT	105

Kilde: AER ¹³⁾

Dette er udtryk for, at regeringen har prioriteret skattestop og skattelettelser samt gældsafdragelse – og det sidste er så fornuftigt nok – i forhold til offentlig service, idet størstedelen af den normale vækst i udgifterne til offentlig service i stedet går til skattestop og skattelettelser samt gældsafdragelse.

DEN FORDELINGSPOLITISKE VIRKNING AF SKATTESTOP OG SKATTELETTELSER.

Det er nok indiskutabelt, at skattestopet og skattelettelserne som anført har opnået en vis vælgeropbakning – en vælgeropbakning, der måske blandt andet kan tilskrives, at alle umiddelbart får noget ud af det i form af øget indkomst efter skat, dvs. disponibel indkomst. Hvad der måske ikke i helt samme grad er føleligt for den enkelte skatteyder, men som i disse år bliver mere og mere synligt er, at denne skattepolitik til gengæld skaber øget ulighed i samfundet.

Dette bliver måske allermest tydeligt i forbindelse med den betydelige del af skattestopet som stammer fra det særlige loft over ejendomsværdiskatten, der

jo som det fremgår tegner sig for omkring halvdelen af det samlede provenutab og for omkring en fjerdedel af det totale provenutab, som skattestop og skattelettelser afstedkommer for det offentlige.

Hvad angår den fordelingsmæssige virkning af loftet over ejendomsværdibeskatningen, så er den ekstrem skæv, jf. tabel 4:

Tabel 4: Lettelse i ejendomsværdibeskatningen fordelt på skattelettelsens størrelse i 2004

	Familier		Andel af skattelettelse	Bruttoindkomst
	Antal i 1.000	Procent	Procent	1.000 kr.
1. Ingen skattelettelse	1.307	49	0	198
2. 0 -100	29	1	0	238
3. 100-500	259	10	3	248
4. 400 -1000	322	12	9	272
5. 1000 -2000	424	16	25	311
6. 2500-5.000	244	9	31	378
7. Over 5.000	88	3	33	520
I ALT	2.673	100	100	257

Som ofte fremhævet er navnlig stoppet for ejendomsværdibeskatningen fordelingspolitisk fuldstændig skæv, idet de rigeste 3 procent af familierne får en tredjedel af skattelettelsen og de rigeste 12 procent tæt op mod 2/3 af skattelettelsen. Mens modsat den fattigste halvdel overhovedet ingen lettelse får. Heriblandt er selvfølgelig lejere, men også en ganske stor del ejere med mere ydmyge og laverevurderede boliger i provinsen, idet der også ses en tendens til at lettelserne koncentrerer i hovedstadsregionen¹⁴.

Noget tilsvarende kan ses for bilafgifterne, der også kommer de mest velhavende familier til gode.

Det skal dog retfærdigvis anføres, at der er en række punktafgifter, der ligesom loftet over ejendomsværdibeskatningen er omfattet af skattestoppets såkaldte nominalprincip, dvs. som er fastfrosset i kroner og øre. For disse er fordelingsvirkningen lidt anderledes, idet disse afgifter vejer forholdsmæssigt tungere i de lavere indkomsters forbrug end i de højere indkomsters.¹⁵

Inddrager vi skattelettelserne bliver vurderingen af den fordelingspolitiske effekt af regeringens samlede skattepolitik, at det øger uligheden i fordelingen af de disponible indkomster i samfundet, jf. oversigt på næste side.

Sammen med en række ulighedsskabende tiltag på ydelsessiden (børnecheck og boligsikring følger fremover prisudviklingen, ikke indkomstudviklingen; loft over kontanthjælp, indførelse af starthjælp) har ikke mindst VK-regeringens skattepolitiske tiltag ansvaret for, at uligheden i samfundet har været stigende i de senere år¹⁷.

Denne proces startede dog allerede under Nyrup-regeringen, der af ulighedsøgende foranstaltninger bl.a. sænkede marginalskatten for de højeste indkomster fra 68 til 63 procent, halverede dagpengeydelse for unge under 35 år og forkortede dagpengeperioden. En del af den i denne periode stigende ulighed kan dog tilskrives, at SR-regeringen skabte en generel økonomisk fremgang i samfun-

Overzicht: Fordelingspolitisk effekt af VK-regeringens skattepolitiske ændringer 2001-2005

	Ulighedsskabende ændringer i skattesystemet af VK-regeringen	Lighedsskabende ændringer i skattesystemet af VK-regeringen
Ejendomsværdiskat og bilafgifter fastfrosset	+	
Punktafgifter i øvrigt og grønne afgifter fastfrosset		+
Mellemskatteloft hævet	+	
Særlig pensionsordning stoppet	+	
Beskæftigelsesfradrag indført	+	

Kilde: Dagbladet Information⁽⁴⁾

det, men at denne især kom de velstillede til gavn gennem højere boligpriser og øgede kapitalindkomster på aktier

Summa summarum har regeringens skattepolitik samlet medvirket til at de disponible indkomster efter skat er blevet mere skævt fordelt. Sammen med en række ydelsespolitiske ændringer har dette været til ugunst for de dårligere stillede i samfundet og medvirket til at uligheden i disse år er stigende.

SKATTESTOP OG SKATTELETTelser UDHULER VELFÆRDSSTATEN.

Men er det så ikke godt, at skattelettelserne gennem forbrugsudvidelser sætter gang i hjulene – er en sådan efterspørgselsstimulerende finanspolitik netop ikke, hvad økonomerne traditionelt anbefaler for at sætte gang i hjulene?

Man kan selvfølgelig mene, at der her har været en positiv effekt af skattelettelserne og det kan da heller ikke bestrides, at regeringens skattestop og skattelettelsespolitik har medvirket til, at Danmark har haft en større økonomisk vækst siden 2004 end en række omkringliggende lande i Europa. Men det er jo ikke ligegyldigt, hvordan man stimulerer efterspørgslen og til hvad staten pumper penge ud.

Som allerede fremgået er VK-regeringens skattestop og skattelettelsespolitik udtryk for, at udbygningen af de offentlige ydelser, og dermed det offentlige forbrug, nedprioriteres. Det som til gengæld opprioriteres, er det private forbrug. Tidligere årtier har væksten i offentligt forbrug og privat forbrug nogenlunde fulgtes ad. Det gjaldt både under 80'ernes Schlüter-regering og under 90'ernes Nyrup-regering. Men ser vi på den nuværende regering, så regner den med – igen jf. 2010-planen, at det offentlige forbrug skal stige med ca. 4 procent, mens det private forbrug skal stige med ca. 20 procent.

På trods af, at befolkningen som nævnt – når man spørger om det – prioriterer den offentlige service højere end skattnedsættelser, så prioriterer Regeringen helt modsat. Og den prioriterer netop ikke en kvalitetsmæssig ajourføring og en udbygning af de offentlige ydelser, for det er der indenfor den meget begrænsede ramme, som bliver tilovers, når skattestop og skattelettelser har taget deres, ikke offentlige finanser til.

Tværtimod indebærer de seneste års meget stramme rammer for de kommu-

nale budgetter såvel som for det statslige udgiftsbudget som følge af netop skat-testop og skattelettelser helt indiskutabelt en langsom udhuling og snigende for-ringelse af de offentlige ydelser og den offentlige service.

Hertil kommer, at der kunne være god grund til en mere grundlæggende egentlig skattereform. Dels kan man jo netop konstatere, at der i disse år er tale om en stigende ulighed i fordelingen af indkomster efter skat, hvilket i sig selv kunne tale for en skattereform med en mere retfærdig fordeling af beskatningen. Dels er der en række forvridninger i det nuværende skattesystem, noget der ofte fra økonomiske fremføres som grund for en mere grundlæggende skattereform.¹⁸⁾ En del af de i denne forbindelse fremførte forslag til skatteændringer (fx. om lempelser i topskatten) ville imidlertid igen forøge uligheden og bygger i øvrigt på en forfejlet udbudsøkonomisk tankegang. Men der fremføres dog også forslag som er både lighedsskabende og som samtidig reelt ville indebære en mindre forvridning = mindre forskelle i beskatningen imellem de forskellige indkomsttyper.

I denne sammenhæng kan nævnes et forslag fra Det økonomiske Råd i 2001 (Niels Kærgård, Jørgen Birk Mortensen og Søren Bo Nielsen)¹⁹⁾ til indførelse af en mere ensartet beskatning på kapitalindkomst, som i dag (stadig) er meget forvredet. Det gælder ikke mindst beskatningen af afkastet fra forskellige former for privat opsparing. Denne opsparing kan i dag fx. finde sted i form af bankindestående, obligationer, aktier, opsparing i pensionskasser, investering i egen virksomhed eller investering i en ejerbolig. Jf. nedenstående oversigt er skattesatserne for beskatningen af disse forskellige former for afkast af opsparing ganske forskellige.

Type af kapitalafkast:	Skattesats:
Pensionsanbringelser i pensionskasse:	15 pct.
Investering i ejerbolig (før skattestoppet):	15 pct.
Afkast af aktier og obligationer.	Max 60 pct. (for topskatteyder)
Rentefradragets skatteværdi	33 pct.

Kilde: Kærgård, Niels; Mortensen, Jørgen Birk og Nielsen, Søren Bo: *Omlæg skattesystemet*.

Et af de større problemer i denne forbindelse er, at den lave beskatning af ejerboliger favoriserer investering heri i forhold til mere aktive og produktive investeringer, som kunne give et større samfundsmæssigt afkast. Allerede før skattestoppet kan det opgøres, at ejendomsværdibeskatningen var 50% for lav i forhold til den der gælder for andre former for kapitalanbringelser. Skulle ejendomsværdibeskatningen have været neutral, skulle den nuværende typiske ejendomsværdiskattesats på 1 pct. hæves til 2 pct.²⁰⁾

Som bekendt er det imidlertid det modsatte der er sket, idet regeringen med sit skattestop har sat loft over ejendomsværdiskatten og dermed gjort denne type passive anbringelse endnu mere favorabel. Der er således i allerhøjeste grad grundlag for en genopretning af ejendomsværdibeskatningen gennem ophævelse af skattestoppet. Det ville med den meget ulige fordeling af skattelettelserne som følge af ejendomsværdibeskatningen sagtens kunne gøres uden at medføre skatteplyndring af boligejerne, idet det store flertal enten slet ikke eller kun i meget begrænset omfang ville blive berørt heraf i form af stigende ejendomsværdiskat.

Et andet problem er den meget gunstige behandling af pensionsopsparing, som giver en klar tilskyndelse for folk til at anbringe en uforholdsmæssig stor del af deres opsparing heri – igen set i forhold til produktive investeringer, der mere direkte kan skabe arbejdspladser.

Med andre ord er der meget der taler for at modvirke forvriddingerne i skattesystemets behandling af afkast af opsparing gennem en ensartet skattesats for kapitalafkast. Niveaue herfor kunne passende være niveauet for rentefradraget. I denne forbindelse kunne så vælges en sats, der giver rentefradragsretten en lavere værdi og forhøjer pensionsafkastskatten. Niels Kærgård m.fl. har her foreslået et niveau omkring 20-25 pct., men en procent der ligger højere op mod rentefradraget (omkring de 30) kunne nok også være en overvejelse værd ²¹⁾.

LED I EN NYLIBERALISTISK REFORM STRATEGI?

Men hvorfor har skatteområdet og navnlig skatteniveaue været så vigtigt for den nuværende konservativt-liberale regering?

Ja, som anført kan det ikke udelukkes, at det har spillet en rolle, at VK-regeringen tiltrådte i en situation med betydelig ledighed og økonomisk afmatning og derfor så skattelettelser som et middel til at sætte gang i økonomien. Men det er selvfølgelig ikke noget nyt, at borgerlige partier traditionelt mener, at pengene ligger bedst i borgernes lommer dvs. at man fordelingspolitisk har søgt at begrænse omfordelingen over skattesystemet. Borgerlige regeringer kommer med andre ord som repræsentanter for nogle klasseinteresser, der i så høj grad som muligt gerne vil bibeholde indkomstfordelingen som den nu fremtræder i markedsindkomsterne. Og som modsvarende modsætter sig al for stor omfordeling til de svagere grupper. Alt sammen med smukke samfundsøkonomiske og generelle politiske principper og begrundelser, men slet og ret også udtryk for nogle specifikke økonomiske klasseinteresser.

En anden og nok så væsentlig årsag til den nuværende regerings fokusering på skattepolitikken, er imidlertid nok, at de (ny)liberale politiske og økonomiske teorier, som regeringen i meget høj grad støtter sig på (jf. fx. Velfærdskommissionen)²²⁾, opfatter brug af økonomiske incitamenter, herunder reduktion i beskatningsniveauet, som nøgleelementer i forøgelse af arbejdsudbuddet. Uanset om der er efterspørgsel og dermed arbejdspladser til det, hævdes dette, at ville føre til øget beskæftigelse og dermed økonomisk vækst²³⁾. Dette er ganske vist absolut ikke ubetinget rigtigt, idet beskæftigelsesvirkningen nok så meget afhænger af, at der er efterspørgsel efter arbejdskraft dvs. er ledige arbejdspladser. Men det er klart, at de (ny)liberale økonomiske teorier ud fra fikseringen ved økonomiske incitamenter kraftigt skubber i retning mod lavere beskatning

Det samme gør de nyliberale *politiske elementer* i VK-regeringens program. Uanset at regeringen vandt valget i 2001 og igen i 2004 på et erklæret program om at forbedre velfærdsordningerne, så må begge regeringspartiers grundholdninger og principprogrammer fortsat siges at være gennemsyret af nyliberal tankegang, jf. statsministerens meget omtalte bog om "Minimalstaten"²⁴⁾. Et andet, meget aktuelt eksempel på udbredelsen af nyliberale tanker i regeringspartierne er debatten i Det Konservative Folkeparti om at gøre det nyliberale programforslag om flad skat til et konkret politisk mål for partiet i indeværende periode.

Har regeringen på trods af erklærede midtsøgende valgprogrammer stadig en mere grundlæggende plan om reformering af det danske samfund i (ny)liberal retning? Den seneste diskussion omkring ulighed har kastet nyt lys over dette spørgsmål. Beskæftigelsesminister Klaus Hjort Frederiksen, der af iagttagere tilskrives en rolle som regeringens "chefideolog", peger på, at Venstre som det dominerende regeringsparti ikke har ændret de (neo)liberale mål for samfundet,

men derimod har ændret taktikken til at nå disse mål. Og at netop skattepolitikken spiller en nøglerolle i den nye taktik: "Det gamle venstre (under Uffe Elle-mann-Jensen, hhl) gik til valg på planer om besparelser på milliarder. Men det førte til, at vælgerne blev usikre på fordelingspolitikken. Vi erkendte, at danskerne ... synes det er godt at samfundet sikrer dem...". "Men hvis du kigger på, hvad denne regering har gennemført siden 2001, så har vi gennemført en masse liberal politik: Vi har fx. sat stop for stigningen i skatter og afgifter, som er en markant liberal landvinding. Forskellen i forhold til tidligere er hastigheden med hvilken vi gennemfører reformer"²⁵.

Med Klaus Hjort Frederikssens egne ord er Venstre gået fra en "revolutionær" eller "radikal" (ny)liberal politik til en mere "reformistisk" (undertegnede udtryk – hhl) eller "skridtvis" reformering af samfundet – men retningen er stadig en (ny)liberal transformering af samfundet.

I denne politik og proces har skattepolitikken tydeligvis en nøglerolle i transformeringen af den socialdemokratisk prægede danske universelle velfærdsmodel til et neoliberalt samfund. Problemet for regeringen har jo været især den danske befolknings meget stærke opbakning bag den skandinaviske models offentlige ydelser. I stedet for at sætte en mere gennemgribende ændring heraf med et eller nogle få slag på dagsordenen, har VK-regeringen i stedet taget fat fra den anden side: finansieringssiden. Resultatet heraf kan i det lange løb blive det samme: en udhuling af velfærdsydelse og en tilbagedrejning af omfordelingen til de mere velståendes fordel.

Dette sker nu gennem en glidende proces. Herved opnår regeringen dels at undgå at udfordre den store opbakning til velfærdsstaten åbenlyst, den opnår at det bliver betydeligt mindre gennemskueligt, hvad der foregår og den opnår måske hen ad vejen oven i købet at splitte befolkningens interesser mellem at få mere tilbage efter skat på den ene side og på den anden side at få en høj offentlig service. Derfor også fokuseringen på det generelle skatteniveau frem for på skat-testrukturen: Forudsætningen for denne politik er, at alle skal have noget ud af skattelettelse, selvom der er stor forskel på udbyttet for de højere og lavere indkomster.

Samtidig betyder den kraftige promovning af de disponible indkomster og det private forbrug i forhold til offentligt forbrug, at befolkningen langsomt vil komme til at opleve en forringelse af den offentlige service, jf. de senere års nedskæringer i kommunerne. Det sker netop ikke drastisk, så det vækker befolkningen, men det sker. Samtidig med at de mere velstående i samfundet begynder at sikre sig den service og de ydelser, de ønsker gennem en stigende grad af indbetaling til private ordninger: private skoler, private lønsikringer hos private forsikrings-selskaber, private sygeforsikringer osv.

Har dette først fået en tilpas stor udbredelse, vil det spørgsmål naturligvis melde sig hos de pågældende, i hvilken grad de fortsat er interesseret i at betale høje offentlige skatter til offentlige ydelser, som de alligevel mere og mere supplerer med private ordninger? Dette kunne blive den nyliberale strategis anden fase, hvor så de strukturelle ændringer af skattepolitikken (dvs. beskatningsprocenter og indkomstgrænser på de forskellige indkomsttrin) kommer i fokus. Og hvor det samtidig ikke vil være nok at stoppe væksten i det offentlige forbrug, men hvor der skal mere indgribende besparelser og forringelser af velfærdsservicen til, hvis en skattereform der reducerer skatten for alle, men især (igen) for de højeste indkomster, skal kunne finansieres.

Hertil er vi næppe nået endnu, men man spørger sig selv, om det ikke kunne være chefstrategens plan for en neoliberal transformering af velfærdssamfundet og den skandinaviske model?

LITTERATUR:

- Arbejderbevægelsens Erhvervsråd: *Dansk økonomi – status og udsiger*. sept. 2005 (Konjunkturvurdering).
- Arbejderbevægelsens Erhvervsråd: *Konsekvenser af regeringens skattelettelser*. Juni 2004.
- Arbejderbevægelsens Erhvervsråd: *Fordeling og levevilkår*. 2005.
- Arbejderbevægelsens Erhvervsråd: *Status for 2010-planen*. 2004.
- Mikkel Bådsgård (AER): *Fordelingsvirkninger af ejendomsværdiskattestoppet*. Nyhedsbrev fra AE-Rådet, nr. 1 – februar 2005.
- Det Økonomiske Råd: *Dansk økonomi – efterår 2004*.
- Det Økonomiske Råd: *Dansk økonomi – forår 2001*.
- Det Økonomiske Råd: *Dansk økonomi – forår 2005*.
- Diverse avisartikler.
- Frederiksen, Klaus Hjort (Interview): *V-strateg banker minister på plads*. Information 27. sept. 2005.
- Jespersen, Jesper: *Velfærdskommissionens brug af økonomiske modeller og teorier*. Fremtidens Velfærdssamfund. Socialpolitisk Forlag, okt. 2005.
- Lund, Henrik Herløv: *Velfærdskommissionens forventede anbefalinger vedr. skat*.
- Lund, Henrik Herløv: *Velfærdskommissionen – Politik ikklædt som økonomisk nødvendighed*. Samfundsøkonomen nr. 5, 2004 og Kritisk Debat august 2004.
- Kærgård, Niels; Mortensen, Jørgen Birk og Nielsen, Søren Bo: *Omlæg skattesystemet*. Kronik 2. juli 2001.
- Pedersen, Thomas V (AER): *Venstres valglofter set i et historisk lys*. Nyhedsbrev fra AE-Rådet, nr. 1 – februar 2005.
- Regeringen: *Regeringsgrundlag 2001*.
- Rasmussen, Anders Fogh: *Minimalstaten*.
- Velfærdskommissionen: *Analyserapporten Fremtidens velfærd kommer ikke af sig selv*. 2004

NOTER:

1. Regeringen: *Regeringsgrundlag 2001*, s 8.
2. Regeringen: *Regeringsgrundlag 2001*, s 8.
3. Velfærdskommissionen: *Analyserapporten Fremtidens velfærd kommer ikke af sig selv*, kapitel 7: Offentlige udgifter og finansieringen hovedtræk, s 164
4. Velfærdskommissionen: *Analyserapporten Fremtidens velfærd kommer ikke af sig selv*, kapitel 7: Offentlige udgifter og finansieringen hovedtræk, s 164.
5. Jf. Undersøgelse af ACNielsen AIM for Ugebladet Mandag Morgen primo oktober.
6. Jf. artiklen: *Det kræver mod at søge indflydelse*. Information 22. august 2004.
7. Jf. Arbejderbevægelsens Erhvervsråd: *Konjunkturvurdering sept. 2005, s 1-2 og 37-38*.
8. Eget skøn.
9. Arbejderbevægelsens Erhvervsråd: *Konsekvenser af regeringens skattelettelser*, s 19 samt AER: *Status for 2010 – planen*, s 7
10. Det Økonomiske Råd: *Dansk økonomi efterår 2004*, s 87.
11. Jf. Arbejderbevægelsens Erhvervsråd: *Fordeling og levevilkår*, s 67.
12. Pedersen, Thomas V (AER): *Venstres valglofter set i et historisk lys*, s 4.
13. Pedersen, Thomas V (AER): *Venstres valglofter set i et historisk lys*, s 5.
14. Jf. Mikkel Bådsgård (AER): *Fordelingsvirkninger af ejendomsværdiskattestoppet*, s 2.
15. Jf. Politiken 5. august 2005: *Afgiftsstoppet gavner især de fattigste*.
16. Jf. Dagbladet Information: *Foghs politik i strid med egen ambition*. 23. september 2005.
17. Jf. Dagbladet Information: *Uligheden har været stigende de sidste 10 år*. 22. september 2005.
18. Jf. Det økonomiske Råd: *Dansk økonomi – forår 2001*.
19. Kærgård, Niels; Mortensen, Jørgen Birk og Nielsen, Søren Bo: *Omlæg skattesystemet*. Kronik 2. juli 2001.
20. Kærgård, Niels; Mortensen, Jørgen Birk og Nielsen, Søren Bo: *Omlæg skattesystemet*. s 4.3.
21. Jf. Lund, Henrik Herløv: *Velfærdskommissionens forventede anbefalinger vedr. skat*.
22. Jf. Lund, Henrik Herløv: *Velfærdskommissionen – Politik ikklædt som økonomisk nødvendighed*.
23. Jf. Jespersen, Jesper: *Velfærdskommissionens brug af økonomiske modeller og teorier*.
24. Jf. Rasmussen, Anders Fogh: *Minimalstaten*.
25. Interview med Klaus Hjorth Frederiksen: *V-strateg banker minister på plads*. Information 27. sept. 2005.

Henrik Herløv Lund er cand.scient.adm., sekretariatsleder i Københavns Kommunes Sundhedsforvaltning. Medlem af Den Alternative Velfærdskommission og medforfatter til denne kommissions rapport nr 1 "Velfærdssamfundets fremtid" (Socialpolitisk Forlag).